

Okruhy požadavků a literatura ke státní závěrečné zkoušce z pedagogiky a základů psychologie pro bakalářské obory (prezenční i kombinovaná forma studia)

Programy a obory studia: Vychovatelství (B7505) – Vychovatelství

Akademický rok: 2018/2019

Okruhy z pedagogiky

1. Vědní obor pedagogika. Historický vývoj pedagogiky jako vědy. Předmět pedagogiky, základní pedagogické pojmy. Přístupy k systému pedagogických disciplín. Vztah pedagogiky k ostatním vědám. Vztah pedagogické teorie a praxe. Aktuální problémy a otázky pedagogiky.
2. Základy kvantitativně a kvalitativně orientovaného výzkumu v pedagogice (metody lidského poznávání, základní charakteristiky obou přístupů, jejich porovnání, klady, zápory, výzkumy ex-post-facto a experimenty).
3. Základy pedagogicky orientovaného výzkumu (měření v pedagogickém výzkumu a typy proměnných, vlastnosti dobrého měření, výzkumné problémy (výzkumné otázky), věcné a statistické hypotézy ve výzkumu).
4. Metody kvantitativně a kvalitativně orientovaného výzkumu v pedagogice (základní charakteristika vybraných metod sběru dat a jejich použití).
5. Nejběžnější postupy zpracování dat v pedagogických výzkumech (četnosti, grafické metody zobrazování dat, charakteristiky polohy, metody průzkumové analýzy dat, normální rozdělení).
6. Faktory formování lidského jedince – biologické faktory, prostředí, výchova. Pedagogická teleologie – cíle výchovy v různých pedagogických koncepcích. Funkce výchovných cílů, jejich třídění a struktura.
7. Analýza výchovného procesu – etapy výchovného procesu, výchovné zásady, efektivita výchovného procesu. Obsah výchovy.
8. Osobnost učitele a vychovatele. Požadavky kladené na osobnost učitele a vychovatele, společenská úloha učitele a vychovatele, aktuální problémy pedagogické profese. Kázeň a autorita ve výchově. Možnosti reflexe a sebereflexe a problematika syndromu vyhoření u pedagogických pracovníků.
9. Osobnost vychovávaného jedince a její individualita. Vychovatelnost a vzdělavatelnost člověka. Interakce vychovatele a vychovávaného. Výchovná práce s jedinci se specifickými potřebami, problematika integrace.

10. Pedagogická komunikace (verbální, neverbální, činem). Paralingvistické projevy a komunikace ve výchově. Bariéry v pedagogické komunikaci. Asertivita.
11. Etika, etická výchova a etické principy v práci vychovatele. Základní etické kategorie, hodnotová orientace a principy prosociální výchovy jako základ rozvoje osobnosti vychovávaného.
12. Prostředí školy a dalších výchovných institucí. Klima školy. Inspirace alternativními pedagogickými systémy pro zefektivnění výchovného procesu.
13. Systém českých kurikulárních dokumentů. Vysvětlení pojmů: klíčové kompetence, odborné kompetence, vzdělávací oblast, průřezové téma, profil absolventa.
14. Klíčové kompetence v RVP. Struktura a vlastnosti výukových cílů. Učební úlohy a jejich funkce ve výuce.
15. Metody výuky a jejich klasifikace. Materiální didaktické prostředky a hlediska jejich výběru.
16. Organizační formy výuky a jejich třídění. Výhody a nevýhody jednotlivých forem výuky.
17. Diagnostické přístupy a metody v pedagogice. Hodnocení jako pedagogický problém. Zkoušení, příprava na ústní a písemné zkoušení. Didaktický test a problematika jeho tvorby a vyhodnocování.
18. Celoživotní vzdělávání, jeho charakteristika a etapy, cesty získávání kompetencí.
19. Vzdělávání dospělých jako druhá šance studovat, profesní nutnost, kultivátor dospělého v roli občana a podporovatel koníčků a zájmů dospělých. Význam a možnosti vzdělávání seniorů.
20. Charakteristika základních trendů proměn výchovy v historickém kontextu dobových paradigmat (pojetí člověka a výchovy, cíle výchovy). Odrazy dobových konceptů výchovy v současné době.

LITERATURA

- BAJTOŠ, J. *Kompendium pedagogiky alebo State o výchove*. Košice: Univerzita P. J. Šafárika, 2006. ISBN 80-7097-648-9.
- BEDNAŘÍKOVÁ, I. *Kapitoly z andragogiky 1*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. ISBN 80-244-1358-8.
- BEDNAŘÍKOVÁ, I. *Sociální komunikace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1357-4.
- BERTRAND, Y. *Soudobé teorie vzdělávání*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-216-5.
- BLÍŽKOVSKÝ, B. *Systémová pedagogika*. Ostrava: Amonium servis, 1997. ISBN 80-8549-823-5.

- BOČKOVÁ, V. *Vzdělávání – průvodní jev života*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2002. ISBN 80-244-0441-9.
- BREZINKA, W. *Filosofické základy výchovy*. Praha: Zvon, 1996. ISBN 80-7113-169-5.
- CANGELOSI, J. S. *Strategie řízení třídy*. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-7178-083-9.
- CIPRO, M. *Prameny výchovy I. – V.* Praha: vlastním nákladem, 1998. ISBN 80-2382-214-4.
- CIPRO, Miroslav, *Galerie světových pedagogů. Sv. 1, 2, 3.* Praha: vlastním nákladem, 2002.
- DOSTÁL, A. M., OPRAVILOVÁ, E. *Úvod do pedagogiky předškolního věku*. Praha: SPN, 1983.
- FISHER, R. *Učíme děti myslet a učit se*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-120-7.
- FONTANA, D. *Psychologie ve školní praxi*. Praha: Portál, 1997.
- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2. vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.
- GOLEMAN, D. *Emoční inteligence*. Praha: Columbus, 1997. ISBN 80-8592-848-5.
- GRECMANOVÁ, H. *Klima školy*. Olomouc: Hanex, 2008. ISBN 978-80-7409-010-3.
- GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E. aj. *Obecná pedagogika II*. Olomouc: Hanex, 2000. ISBN 80-8578-324-X.
- GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E. *Obecná pedagogika I*. Olomouc: Hanex, 1999. ISBN 80-8578-320-7.
- GRECMANOVÁ, H., URBANOVSKÁ, E. *Aktivizační metody ve výuce, prostředek ŠVP*. Olomouc: Hanex, 2007. ISBN 978-8085783-73-5.
- GRECMANOVÁ, H., URBANOVSKÁ, E., NOVOTNÝ, P. *Podporujeme aktivní myšlení a samostatné učení žáků*. Olomouc: Hanex, 2000. ISBN 80-8578-328-2.
- HAVLÍK, R., HALÁSZOVÁ, V., PROKOP, J. *Kapitoly ze sociologie výchovy*. Praha: PedF UK, 1996. ISBN 80-86039-10-2.
- HAVLÍK, R., KOŤA, J. *Sociologie výchovy a školy*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-327-7.
- HAVLÍNOVÁ, M. aj. *Programy podpory zdraví ve škole. Rukověť programu Zdravá škola*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-263-7.
- HEIDBRINK, H. *Psychologie morálního vývoje*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-154-1.
- HERMAN, E., DOUBEK, P. *Deprese a stres: vliv životní události na rozvoj psychické poruchy*. Praha: Maxdorf, 2008. ISBN 978-80-7345-157-8.
- HORKÁ, H. *Teorie a metodika ekologické výchovy*. Brno: Paido, 1996. ISBN 80-85931-33-8.
- HRADEČNÁ, M., HEJLOVÁ, H., NOVOTNÁ-DĚDEČKOVÁ, J. *Práce učitele s právy dítěte*. Praha: SVI PedF UK, 1996. ISBN 80-8603-916-1.
- CHRÁSKA, M. *Didaktické testy*. Brno: Paido, 1999. ISBN 80-8593-168-0.
- CHRÁSKA, M. *K současným trendům pedagogického výzkumu ve světě*. Olomouc: PdF UP, 1995. ISBN 80-7068-469-5.

- CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5326-3.
- CHRÁSKA, M. *Základy výzkumu v pedagogice*. Olomouc: PdF UP, 1993. ISBN 80-7068-287-0.
- JANIŠ, K., LOUDOVÁ, I. *Vybraná témata z teorie výchovy*. 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2012. ISBN 978-80-7435-555-2.
- JŮVA, V. *Estetická výchova. Vývoj – pojetí – perspektivy*. Brno: Paido, 1996. ISBN 80-8593-112.
- KALHOUS, Z., OBST, O. aj. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-253-X.
- KANTOROVÁ, J. aj. *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky I*. Olomouc: Hanex, 2008. ISBN 978-80-7409-024-0.
- KANTOROVÁ, J. aj. *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky II*. Olomouc: Hanex, 2010. ISBN 978-80-7409-030-1.
- KASÍKOVÁ, H. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-167-3.
- KASPER, T. KASPEROVÁ, D. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2429-4.
- KEITH, P. F. *Úspěšný návrh výzkumu*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-468-7.
- KLAPILOVÁ, S. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 1996. ISBN 80-7068-669-8.
- KOMENSKÝ, J. A. Velká didaktika. In *Vybrané spisy Jana Amose Komenského*. Svazek I. Praha: SPN, 1958, s. 41-281.
- KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. Olomouc: vlastním nákladem, 1998.
- KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. aj. *Člověk – prostředí – výchova*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.
- KREJČÍ, V. *Obecné základy pedagogiky*. Ostrava: PdF OU, 1991. ISBN 80-7042-053-7.
- KUČEROVÁ, S. *Obecné základy estetické výchovy*. Brno: FF MU, 1992. ISBN 80-2100-089-9.
- MALACH, A. *Pedagogika jako obecná teorie edukace*. Ostrava: Pedagogická fakulta OU, 2007. ISBN 978-80-7368-291-0.
- MALACH, A. *Teorie metodiky výchovy*. Praha: Univerzita J. A. Komenského, 2007. ISBN 978-80-86723-29-7.
- MALACH, J. *Pedagogická diagnostika pro učitele*. Ostrava: OU, 2008. ISBN 978-80-7368-551-5.
- MAŇÁK, J. *Kapitoly z metodologie pedagogiky*. Brno: MU, 1996. ISBN 80-2101-031-2.
- MAŇÁK, J. *Nárys didaktiky*. Brno: MU, 2003. ISBN 80-2103-123-9.
- MAREŠ, J., KŘIVOHLAVÝ, J. *Komunikace ve škole*. Brno: CDVU, 1995. ISBN 80-2101-070-3.

- MAREŠ, J., KŘIVOHLAVÝ, J. *Sociální a pedagogická komunikace ve škole*. Praha: SPN, 1990.
- MAREŠ, J., SLAVÍK, J., SVATOŠ, T. aj. *Učitelovo pojetí výuky*. Brno: MU, 1996. ISBN 80-2101-444-X.
- MERTIN, V. aj. *Metody a postupy poznávání žáka*. Praha: W. Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-679-0.
- MERTIN, V. aj. *Problémy s chováním ve škole-jak na ně*. Praha: W. Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7478-026-4.
- MUSILOVÁ M. *Pedagogická diagnostika*. Olomouc: PVP, 2015. ISBN 978-80-904822-9-6
- MUŽÍK, J. *Andragogická didaktika*. Praha: Kodex Bohemia, 1998. ISBN 80-85963-52-3.
- NEZVALOVÁ, D. *Pedagogika pro učitele. Vzdělávací systémy ve vyspělých zemích*. Olomouc: Vydavatelství UP, 1998. ISBN 80-7068-796-1.
- OBST, O. *Didaktika sekundárního vzdělávání*. Olomouc: UP, 2006. ISBN 80-244-1360-4.
- OBST, O. *Manažerské minimum pro učitele*. Olomouc: UP, 2006. ISBN 80-244-1359-0.
- PAŘÍZEK, V. *Základy obecné pedagogiky*. Praha: PedF UK, 1996.
- PELCOVÁ, N. *Vzorce lidství*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-756-5.
- PELIKÁN, J. *Hledání těžiště výchovy*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1265-2.
- PELIKÁN, J. *Výchova jako teoretický problém*. Ostrava: Amosium, 1995. ISBN 80-84498-27-8.
- PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1916-3.
- PETTY, G. *Moderní vyučování*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-070-7.
- PRÁŠILOVÁ, M. *Tvorba vzdělávacího programu*. Praha: TRITON, 2006. ISBN 80-7254-712-7.
- PRŮCHA, J. (ed.) *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.
- PRŮCHA, J. *Alternativní školy*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-072-3.
- PRŮCHA, J. *Srovnávací pedagogika*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-155-7.
- PRŮCHA, J. *Školství ve vyspělých zemích*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-290-4.
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.
- PUNCH, K., F. *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-381-9.
- ROCHE, R. O. *Etická výchova*. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 1992. ISBN 80-7158-001-5.
- SKALKOVÁ, J. *Obecná didaktika*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1821-7.
- SKUTIL, M. aj. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-778-7.

- SPOUSTA, V. aj. *Teoretické základy výchovy ve volném čase*. Brno: PdF MU, 1994. ISBN 80-210-1007-X.
- SPOUSTA, V. aj. *Základní výchovné činnosti třídního učitele*. Brno: PdF MU, 1996. ISBN 80-210-0552-1.
- SPOUSTA, V. *Krása, umění a výchova*. Brno: MU, 1995. ISBN 80-210-1196-3.
- STROUHAL, M. *Teorie výchovy: k vybraným problémům a perspektivám jedné pedagogické disciplíny*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4212-0.
- STŘELEČEK, S. aj. *Kapitoly z rodinné výchovy*. Praha: Fortuna, 1992. ISBN 80-85298-84-8.
- STŘELEČEK, S. aj. *Kapitoly z teorie a metodiky výchovy I*. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-61-3.
- STŘELEČEK, S. aj. *Studie z teorie a metodiky výchovy II*. Brno: Masarykova univerzity, 2005. ISBN 80-210-3687-7.
- SVOBODOVÁ, J. (ed.) *Výběr z reformních i současných edukačních koncepcí (zdroje inspirace pro učitele)*. Brno: MSD, 2007. ISBN 978-80-86633-93-0.
- ŠIMONÍK, O. *Začínající učitel*. Brno: MU, 1995. ISBN 80-210-0944-6.
- ŠMAHELOVÁ, B. *Nástin vývoje pedagogického myšlení*. Brno: MSD, 2008. ISBN 978-80-7392-040-1.
- ŠPIČÁK, J. *Prostředí z pohledu sociální pedagogiky*. Olomouc: PdF UP, 1993. ISBN 80-7068-227-7.
- ŠTVERÁK, V., KUČERA, Z. *Chrestomatie z dějin pedagogiky*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-626-0.
- ŠULOVÁ, L. *Jak učit výchovu k manželství a rodičovství*. Praha: Grada, 1995. ISBN 80-7169-218-2.
- ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
- ŠVEC, Š. aj. *Metodologie věd o výchově*. Brno: Paido, 2009. ISBN 978-80-7315-192-8.
- ŠVEC, V. *Klíčové dovednosti ve vyučování a výcviku*. Brno: MU, 1998. ISBN 80-210-1365-6.
- ŠVEC, V. *Praktikum didaktických dovedností*. Brno: MU, 1996. ISBN 80-210-1365-6.
- TÄUBNER, V. *Metodika sexuální výchovy*. Praha: Státní zdravotní ústav, 1994. ISBN 80-7071-029-2.
- URBANOVSKÁ, E. *Sociální a pedagogická psychologie*. Olomouc: UP, 2006. ISBN 80-244-1410-4.
- VACEK, P. *Rozvoj morálního vědomí žáků: metodické náměty k realizaci průřezových témat*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-386-4.
- VACÍNOVÁ, Tereza, *Dějiny vzdělávání od antiky po Komenského*. Praha: UJAK, 2009. ISBN 978-80-86723-74-7.
- VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. aj. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1734-0.

- VALIŠOVÁ, A., SINGULE, F., VALENTA, J. *Didaktika pedagogiky*. Praha: FF UK, SPN, 1990. ISBN 80-7066-105-4.
- VÁŇOVÁ, M. *Úvod do srovnávací pedagogiky*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského, 2007. ISBN 80-86723-12-7.
- VAŠŤATKOVÁ, J. *Úvod do autoevaluace školy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1422-8.
- WALTEROVÁ, E. *Kurikulum – proměny a trendy v mezinárodní perspektivě*. Brno: MU, 1994. ISBN 80-210-0846-6.
- WALTEROVÁ, E. *Srovnávací pedagogika. Vývoj a proměny v globálním kontextu*. Praha: UK, 2006. ISBN 80-7290- 269-5.
- WRÓBEL, A. *Výchova a manipulace*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2337-2.
- ZELINA, M. *Teórie výchovy alebo hľadanie dobra*. Bratislava: SPN, 2010. ISBN 80-10-00456-1.

ZÁKLADNÍ LEGISLATIVA

<https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

<http://www.msmt.cz/ministerstvo/urednik>

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění.

ZDROJE DALŠÍCH INFORMACÍ A DOPORUČENÉ WEBOVÉ STRÁNKY

Centrum pro výzkum veřejného mínění: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/>

Centrum pro zjišťování výsledků ve vzdělávání: <http://www.ceremat.cz/>

Česká školní inspekce: <http://www.csicr.cz>

Český statistický úřad: <http://www.czso.cz/>

Dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky. Dostupné z:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-3?lang=1>

EACEA/EURYDICE: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/home_cs

Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků: <http://www.nuv.cz/>

OECD: <http://www.oecd.org/>

Publikace z projektu *Cesta ke kvalitě*. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/ae/publikace-vytvorene-v-projektu>

Rámcové vzdělávací programy (PV, ZV, GV, OV, ZUV).

Strategie celoživotního učení ČR.

Školní statistická ročenka. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Školský systém ČR. Dostupné z:

https://www.studyin.cz/soubory/clanky/0021_publications/StudyIN-EduSystem-2017.pdf

<http://www.msmt.cz/file/37376/>

Věstníky MŠMT ČR. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/format-pdf>

Výroční zprávy MŠMT ČR.

Okruhy z psychologie

1. Předmět zkoumání v psychologii, základní pojmy (prožívání, chování, psychické procesy a stavy, introspekce). Systém psychologických věd.
2. Přehled základních psychologických směrů – psychoanalýza, behaviorismus, humanistická psychologie, kognitivní psychologie, gestalt psychologie, transpersonální psychologie a představitelé jednotlivých směrů.
3. Psychologická charakteristika osobnosti (univerzální znaky), determinace lidské psychiky (biologická, sociálně-kulturní a duchovní – V. E. Frankl, nativistické a environmentální teorie).
4. Poznávací procesy a jejich charakteristika – čítí a vnímání, představy, fantazie, paměť, pozornost, vědomí, myšlení a inteligence.
5. Temperament, přehled základních temperamentových typologií a možnosti jejich praktického využití (např. Kretschmer, Spranger, Eysenck, Pavlov, Jung).
6. Oblast citů a jejich význam v životě. Dělení a vlastnosti citů, fyziologie citů, pojem emoční inteligence (Goleman). Emoce a motivace.
7. Vývojová psychologie a její předmět, determinace psychického vývoje člověka, pojem vývojové změny, klasifikace vývojových změn. Procesy zrání a učení.
8. Metody pro diagnostiku psychologických funkcí a procesů. Možnosti a meze testových diagnostických metod, chyby při jejich aplikaci a interpretaci, předpoklady pro jejich užití v práci učitele a vychovatele.
9. Vývojová periodizace, jejich charakteristika (Příhodova biopsychologická, Eriksonova psychosociální, Piagetova kognitivní, Freudova psychoanalytická).
10. Zvláštnosti dětské psychiky (sugestibilita, labilita, egocentrismus, expresivní a adaptivní chování, negativismus, eidetismus, konkretismus, personifikace a jejich projevy).
11. Vstup dítěte do školy, připravenost dítěte pro vstup do školy, školní zralost (fyzická, kognitivní, emoční a sociální).
12. Psychologická charakteristika mladšího školního věku (tělesný, kognitivní, emocionální a sociální vývoj, učení a práce).
13. Psychologická charakteristika období dospívání – prepuberta, puberta (tělesný, kognitivní, emocionální a sociální vývoj), význam profesionální orientace.
14. Psychologická charakteristika období dospívání – adolescence (identita, tělesný, kognitivní, emocionální a sociální vývoj).
15. Vývojové období dospělosti (periodizace, tělesné a psychické změny, krize životního středu).
16. Vývojové období stáří (periodizace, znaky stárnutí, změny fyzické a psychické, adaptace na stáří, nejčastější patologické symptomy ve stáří).

17. Socializace, formy socializace a její činitelé. Sociální učení. Sociální postoje. Struktura, zjišťování, utváření a možnosti změny. Stereotypy a předsudky.
18. Sociální a interpersonální percepce, interakce a komunikace. Činitelé formování dojmu o jiné osobě. Chyby v interpersonální percepci. Základní principy verbální a neverbální komunikace.
19. Jedinec v sociální skupině. Znaký a klasifikace sociálních skupin. Struktura a dynamika malé sociální skupiny.

LITERATURA

- BLATNÝ, M. (ed.). *Psychologie celoživotního vývoje*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016.
- BLATNÝ, M. aj. *Psychologie osobnosti. Hlavní témata, současné přístupy*. Praha: Grada Publishing, 2010.
- FARKOVÁ, M. *Vybrané kapitoly z psychologie*. 3. aktualiz. vyd.. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2017.
- GOLEMAN, D. *Emoční inteligence*. Praha: Columbus, 1997.
- HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. Praha: Portál, 2003.
- HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha: Portál, 2009.
- KOUKOLÍK, F. *Sociální mozek: evoluce a neuronální podklady*. 2. přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016.
- LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2008.
- MYERS, D. G. *Sociální psychologie*. Brno: Edika, 2016.
- NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie obecné psychologie*. Praha: Academia, 1997.
- PACHER, P. *Sociální psychologie*. Praha: University of Applied Management, 2017.
- PACHER, P. *Vývojová psychologie*. Praha: University of Applied Management, 2017.
- PLEVOVÁ, I. *Kapitoly z obecné psychologie II*. Olomouc: UP, 2005.
- PLHÁKOVÁ, A. *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia, 2011.
- POLÁČKOVÁ ŠOLCOVÁ, I. *Emoce: regulace a vývoj v průběhu života: funkce a zákonitosti emocí, sociální a kulturní souvislosti, měření emocí*. Praha: Grada, 2018.
- ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. 2. vyd. Praha: Portál, 2004.
- STUHLÍKOVÁ, I. *Základy psychologie emocí*. Praha: Portál, 2007.
- ŠIMÍČKOVÁ, J., ČÍŽKOVÁ, J., aj. *Přehled vývojové psychologie*. Olomouc: UP, 2010.
- THOROVÁ, K. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál, 2015.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie problémového dítěte školního věku*. Praha: Karolinum, 1997.

VÁGNEROVÁ, M. *Úvod do psychologie*. Praha: Karolinum, 2003.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*. Praha: Portál, 2008.

VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. *Sociální psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2009.